

15. 1. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Některé praktické pohledy na výkon zabezpečovací detence

Na tomto místě bych se rád věnoval některým praktickým otázkám výkonu zabezpečovací detence, tedy nejmladšího druhu ochranného opatření, který byl do našeho právního řádu vnesen zákonem č. [129/2008](#) Sb., o výkonu zabezpečovací detence, který současně také novelizoval v té době platný a účinný trestní zákon. Kromě ochranného léčení, ochranné výchovy a zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty zde vznikl tedy zcela nový institut s cílem působit na nejneuvěřitelnější pachatele trestných činů a činů jinak trestných, u kterých je prognóza následné resocializace spíše nepříznivá.

Přiblížím zde některé reálie výkonu zabezpečovací detence, především prostory a rytmus života v Ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno a z toho vycházející úvahy de lege ferenda, jak jsem je měl možnost blíže poznat během osobní návštěvy detenčního ústavu.

Výkon zabezpečovací detence probíhá ve specializovaných ústavech, v České republice v současné době existují dva a to v Brně a Opavě, přičemž v plném provozu je nyní pouze brněnský ústav. Opavský detenční ústav se nejdříve musí dostatečně připravit po personální stránce, než bude moci přijmout svého prvního chovance. Budoucí vize počítá s tím, že osoby, jimž bude uložena zabezpečovací detence, budou primárně umístovány v brněnském ústavu a posléze se přesunou do Opavy. Z dikce tohoto odstavce také vyplývá, že na rozdíl od ochranného léčení, kde trestní zákoník připouští výkon ve formě ambulantní i ústavní, zabezpečovací detenci lze vykonávat jen ústavní cestou.

Ústav pro výkon zabezpečovací detence Brno vznikl v druhé polovině první dekády tohoto století, kdy po zvážení všech variant výstavby zvítězilo řešení v podobě kompletní rekonstrukce bývalého rehabilitačního pavilonu Vazební věznice Brno, vězeňské nemocnice a přilehlých ploch. Celková hodnota této rekonstrukce byla ve výši více než 25 milionů korun a zařízení bylo připraveno na přijetí chovanců ke dni 1.1.2009. V březnu tohoto roku došlo k umístění prvního chovance a od této doby dochází k převážně lineárnímu nárůstu počtu těchto osob, kdy v současné době jich je zde umístěno zhruba 30, z toho drtivou většinu tvoří muži a jen zlomek chovanců je ženského pohlaví.

Náklady na výkon zabezpečovací detence jsou citelně vyšší, než v případě běžného výkonu trestu odnětí svobody, kdy zde je nutné počítat s částkou zhruba tři tisíce korun na jednoho chovance za den.

Kapacita brněnského ústavu je oficiálně 48 lůžek, přičemž reálná kapacita je zhruba právě oněch 30 míst vzhledem k typovému charakteru umístěných osob a určitým vzájemným antipatiím znemožňujícím pobyt více chovanců na jedné cele. Chovanci jsou, pokud je to možné, internováni na svých celách po dvojicích, v některých případech je ovšem nutné je izolovat. Ústav i jednotlivé cely jsou vybaveny pokročilými systémy zabezpečení do takové míry, že případný útěk je spíše představou z vánoční pohádky než reálnou hrozbou. Celý areál je obehnán vysokou zdí s ostnatými dráty a kamerovým systémem, jednotlivé cely jsou opatřeny dvojitými dveřmi a okenními mřížemi.

Areál detenčního ústavu má i venkovní část, kde se nacházejí sportoviště a plochy určené na pěstování plodin. Zde je dlužno dodat, že mnozí chovanci nemají ani přibližnou představu o koloběhu života ve světě rostlin. Uvnitř hlavní budovy se také nacházejí pro zvláštní případy tři izolační místnosti, do kterých se umísťují chovanci, kteří procházejí přechodným zhoršením psychického stavu a stanou se nebezpeční sobě nebo svému okolí. Tyto místnosti disponují také údy znehybnujícími prostředky, které však dosud nebyly použity a ani samotných izolačních místností se běžně neužívá. Taktéž v ústavu můžeme nalézt televizní místnost, dílny a prostory na arteterapii.

Co se týče skladby internovaných chovanců, nacházejí se zde dvě hlavní skupiny - osoby s poruchami osobnosti a psychotici, i když reálně jednotlivé kategorie těchto duševně poškozených osob často splývají, např. není zde příliš mnoho primárně identifikovatelných zneužívatelů návykových látek, nicméně dle zkušeností odborného personálu prakticky všichni chovanci některé návykové látky užívají mj. i za účelem zmírnění symptomů svých duševních poruch. Z právního hlediska je zhruba třetina chovanců nepřičetných ve smyslu trestního práva, necelá polovina spáchala trestný čin či provinění vraždy či čin jinak trestný s objektivní stránkou korespondující s trestným činem vraždy.

Na druhé straně „barikády“ stojí zaměstnanci brněnského ústavu, jichž je zhruba třicet. Do jejich řad patří příslušníci Vězeňské služby České republiky (kteří musí být přítomni při veškerých činnostech chovanců mimo dobu, co jsou tito ve svých celách), dozorcí, strážní, vychovatelé, lékaři, zdravotní sestry a bratři, sanitáři, psychologové, psychiatři, pedagogičtí pracovníci a další. Ústav pro výkon zabezpečovací detence Brno funguje na dvousměnný provoz, kdy se zaměstnanci střídají po dvanácti hodinách. Zpravidla má každý z personálu dva dny denní směnu, dva dny noční směnu a poté následují čtyři dny volna.

Zabezpečovací detence je ukládána s neurčenou délkou trvání, její výkon je ohraničen potřebou ochrany společnosti a také pravidelným přezkoumáváním podmínek jejího uložení, ke kterému dochází nejméně jednou za rok, u mladistvých nejméně jednou za šest měsíců. Teoreticky je tedy možné výkon zabezpečovací detence ukončit a propustit chovance přímo na svobodu. V praxi se tak ovšem dosud nestalo a s pravděpodobností hraničící s jistotou se tak ani nikdy nestane. Osoby, jimž je toto ochranné opatření zpravidla ukládáno, jsou totiž tak vážně narušeny, že propuštění bez možnosti dále kontrolovat jejich chování je spojeno s vysokým rizikem, které nikdo nechce podstoupit a nést z toho pramenící odpovědnost.

Trestní zákoník nicméně počítá s vnitřní prostupností systému ochranných opatření, což v případě zabezpečovací detence znamená možnost osobu, již byla detence uložena, přemístit do výkonu ochranného léčení, typicky ústavního. Na začátku tohoto roku již byla detence jednomu chovanci takto přeměněna, u dalších pěti je zde dána příznivá prognóza do blízké budoucnosti. Naopak zhruba deset chovanců nikdy svět za bránou detenčního ústavu nespatří.

Právní úprava zabezpečovací detence z pohledu de lege ferenda skýtá mnoho prostoru ke změnám. V

době, kdy byla tato úprava legislativním sborem přijímaná, byť byla možnost se inspirovat v zahraničí a tak se i dělo, nebylo možné reagovat na názory a potřeby odborníků střetávajících se každodenně s realitou výkonu tohoto ochranného opatření. Z těchto kruhů zaznívají různá volání, zmínil bych příkladně otázku zpracovávání tzv. komplexní zprávy podle ustanovení § 26 zákona o výkonu zabezpečovací detence obsahující rozsáhlé zhodnocení psychického a fyzického stavu každého chovance a reflexi jejich změn, která se podle platného a účinného právního stavu musí zpracovávat každé tři měsíce. Ve skutečnosti se totiž obvykle za tři měsíce stav běžného chovance prakticky nezmění a zpracovávání komplexních zpráv tak poměrně zbytečně zatěžuje odborný personál. Bylo by tedy lepší tento interval přiměřeně prodloužit.

Zavedení institutu zabezpečovací detence bylo nepochybně správným krokem, neboť v naší společnosti bohužel existují osoby, na které standardní prostředky odborného působení nedostačují. Vzhledem k tomu, že se často jedná o osoby nepřičetné, kterým není možné uložit trest odnětí svobody, bylo v minulosti jedinou možností uložit jim ústavní ochranné léčení, ve kterém vzhledem k charakteru psychiatrických léčení, kde bylo toto běžně vykonáváno, resp. jejich relativní otevřenosti, docházelo k častým útěkům a konfliktům s ostatními pacienty. Zabezpečovací detence tento problém do značné míry vyřešila, bude ovšem v budoucnu bezpodmínečně nutné reagovat na podněty z praxe a promítnout je do platné a účinné právní úpravy.

JUDr. Tereza Jelínková,
advokát a společník

Mgr. Tomáš Rejfeš,
advokátní koncipient

[ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ JELÍNEK s.r.o.](#)

Pardubice-Dražkovice 181
533 33 Pardubice

Tel.: +420 466 310 691

Fax: +420 466 310 691

e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

Další články:

- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Dětský certifikát](#)